

Pilvi Ahonen

Eläinten asialla

Japanilaiset eläinsuojelu- ja eläinoikeusjärjestöt yhteiskunnallisina toimijoina

Animal advocates: Japanese animal welfare and rights organizations as civil society actors

I explore the activities of Japanese animal welfare and rights organizations in the Tokyo and Kansai area from the perspective of social movement and civil society studies. By using the collective action frame analysis and the three core framing tasks – diagnostic, prognostic, and motivational – as the primarily analytical tools, I study the grievances, tactics and motivational means articulated in the newsletters and the interviews of twelve organizations. I also illustrate how the organizations construct the idea of citizen activism in relation to their context. Deficiencies in the law and a lack of knowledge are identified as the main grievances. The primary tactic used to overcome these problems is education. In order to motivate people to join their cause and to enforce motivation within the organization, the organizations emphasize their uniqueness, prove their efficiency, claim credit and celebrate improvements. The organizations construct three different roles for pro-animal organizations in civil society: apolitical relievers, educative collaborators, and supervising watchdogs. Based on the results of this research, I suggest that by studying how and why the different relations between civil society and the governing actors are constructed, a more versatile approach to collective citizens' activism in its context can be achieved.

Keywords: Japan, animal welfare and rights, collective action frame, civil society

Johdanto

Britannialainen ja amerikkalainen eläinsuojelu- ja eläinoikeusliike on saanut runsaasti monialaista akateemista huomiota. Japanilaisen eläinaktiivisuuden kohdalla tilanne on päinvastainen, huolimatta kasvavasta kiinnostuksesta japanilaista ja aasialaista kansalaisyhteiskuntatoimintaa kohtaan. Tässä artikkelissa tarkastelen japanilaisia eläinsuojelu- ja eläinoikeusjärjestöjä yhteiskunnallisina toimijoina keskittyen kahteentoista järjestöön Tokion ja Kansain alueilla. Vaikka järjestöjen pääasiallisina toiminnan kohteina ovat eläimet, on eläimiin liittyvä toiminta – kuten eräs haastateltavani totesi – pohjimmiltaan ihmisten välisten suhteiden pa-

rissa toimimista. Eläimet kiehtovat sekä ärsyttävät ihmisiä ja ovat ihmisten hylkäämiä, suojelemia ja hoitamia. Lisäksi eläimiin liittyvät moraaliset ja käytännön kysymykset, kuten eläinkokeiden oikeutus, herättävät usein kaksijakoisia tuntemuksia ihmisissä. Tämän takia eläinaktiivisia on pidetty kiinnostavana esimerkkinä myös kollektiivisen toiminnan muotoutumisesta, ylläpidosta ja menestyksestä (Einwohner 2002: 519–520).

Havainnollistan yhteiskunnallisten liikkeiden tutkimuksen käyttämän kehysanalyysin näkökulmasta millaisia merkityksiä tutkimani järjestöt artikuloivat toiminnalleen. Kuvaan lopuksi myös millaisia erilaisia dynaamisia kollektiivisen kansalaistoiminnan malleja tämä sosiaalinen to-

dellisuuden kehystäminen muodostaa. Tarkaste-
luni kohteena on siis kehystyksessä painottuvien
merkitysten lisäksi tutkimieni kansalaisjärjestöjen
aktiivinen toimijuus kansalaisyhteiskunnan merki-
tyksellistämässä ja muokkaamisessa.

Aineistoni rajoittuessa järjestöjen tuottamiin
materiaaleihin ja haastatteluihin maantieteellisesti
rajatulla alueella en pyri kansallisesti yleistävään
katsaukseen japanilaisesta eläinsuojelu- ja eläinoi-
keustoiminnasta. Enemmänkin kyseessä on ta-
paustutkimus, jonka tavoitteena on muun muassa
tuottaa tarkkaa kuvausta, ymmärtää ilmiöön lii-
tyviä prosesseja sekä analysoida kohdetta kokonai-
suutena (Laine *et al.* 2007: 28). Lähestyn aihettani
tutkimieni tapausesimerkkeinä toimivien eläinsuo-
jelua ja -oikeuksia ajavien kansalaisjärjestöjen nä-
kökulmasta. Tarjotakseni monipuolisen kuvauksen
erilaisista järjestöistä tutkimukseni kattaa Japanin
vanhimmat ja vakiintuneimmat järjestöt sekä usei-
ta esimerkkejä pienemmistä ja nuoremmista jär-
jestöistä. Johtuen pitkälti aiemman tutkimuksen
puutteesta on tutkimukseni luonne eksploraatiivi-
nen ja deskriptiivinen.

Eläinsuojelu ja -oikeudet Japanissa

Käytän käsittelemistäni järjestöistä yleisnimi-
kettä eläinsuojelu- ja eläinoikeusjärjestöt, mutta
on huomionarvoista, että käsitteet *eläinsuojelu* ja
eläinoikeudet voivat sisältää implisiittisiä merki-
tyksiä: eläinten oikeudet yhdistetään useammin
radikaaliin toimintaan, joka tähtää täydelliseen
eläinten käytön lopettamiseen, kun taas eläinsuo-
jelulla viitataan maltillisempaan kantaan (Francio-
ne 1995: 6; 1996: 42–60; Jasper 1996: 134–136;
Ryder 1996: 11, 166–168; Garner 1998: 81–92;
Regan 2001: 28–38). Japanilaisten eläinsuojelu- ja
oikeusryhmien nimissä käytetyimpiä termejä ovat
dōbutsu aigo (動物愛護, eläin ”rakkaus ja suoje-
lu”), *dōbutsu fukushi* (動物福祉, eläinten hyvin-
vointi, engl. *welfare*, verrattavissa eläinsuojelun
käsitteeseen) sekä *dōbutsu no kenri* (動物の権利,
eläinten oikeudet). *Aigo* on japanilainen käsite,
joka koostuu sanoista rakastaa (愛す, *aisu*) ja suo-
jella (護る, *mamoru*).

Aigo-käsitettä on kritisoitu sen rakkauskom-
ponentin takia. Järjestöjen mukaan se korostaa
tunnetta järjen sijaan sekä viittaa vanhemman ja
lapsen kaltaiseen hierarkkiseen ja emotionaali-
seen huolenpitosuhteeseen. *Aigo* liitetään joskus
yksityisten ihmisten harjoittamaan suojeltavien
eläinten liialliseen haalimiseen ja niiden hoidon
laiminlyöntiin (ns. *animal hoarding*), minkä takia
osa järjestöistä välttelee käsitettä. Aineistoni

perusteella *aigo* ja *fukushi* ymmärretään pääasial-
lisesti samankaltaisina toiminnan muotoina. Toi-
saalta *fukushi*-järjestöt, jotka katsovat suojelevan-
sa eläimiä tasavertaisinaan, esittävät itsensä usein
rationaalisempina kuin *aigo*-järjestöt. *Dōbutsu no*
kenri -käsite ymmärretään radikaalimpana eläinten
käytön totaalisenä kieltävänä ajattelumallina. Sen
katsotaan eroavan selvästi *aigo*- ja *fukushi*-käsitteis-
tä. *Kenri*-käsitteeseen liitetyt kielteiset mielikuvat
pakottavat sitä käyttävät järjestöt usein selittämään
toimintaansa ja alleviivaamaan sitä, etteivät he
osallistu laittomuuksiin.

Tutkimistani järjestöistä *Animal Rights Centre*
(ARC), *Japan Anti-vivisection association* (JAVA)
ja *Citizens for Animal Protection, Ibaraki Network*
(CAPIN) määrittelevät itsensä *kenri* -järjestöksi,
All Life in a Viable Environment (ALIVE), *Animal*
Refuge Kansai (ARK), *Animal Refuge Kansai Tokio*
(ARK Tokio), *Animal Rescue System Fund* (ARSF)
ja *Japan Animal Welfare Society* (JAWS) *fukushi*-
järjestöksi ja *Japan Society for the Prevention of*
Cruelty to Animals (JSPCA), *Lifeboat* ja *Angels*
aigo-järjestöksi. *Knots* pitää itseään ”eläinten ja ih-
misten hyvinvointiin tähtäävänä järjestönä”.

Japanilaisen eläinsuojeluaatteen ja -järjestöjen
historiasta ei ole julkaistu vielä kattavaa selvitys-
tä. Aatteena eläinsuojelun on katsottu rantautu-
neen Japaniin ensin sen ulkomaalaisväestön pariin
1880-luvulla. Ajattelutapa sai huomiota ulko-
maalaisväestön ulkopuolella vasta 1920-luvulla
lemmikinpidon yleistyessä. 1960-luvulta lähtien
japanilaisen keskiluokan kasvaessa eläinsuojeluaa-
te on alkanut saavuttaa laajempaa hyväksyntää ja
poliittista merkitystä (Skabelund 2005: 220–235).

Ensimmäiset eläimiin liittyvät poliittiset sää-
dökset koskivat vesikauhuisten eläinten kontrolloimista ja myöhemmin myös eläinten suojelua. Vesikauhun vastaisen lain mukaan kaikkien koirien tulee olla rekisteröityjä ja rokotettu vesikauhua vastaan. Paikalliset viranomaiset voivat ottaa huostaan koiran, joka ei täytä lain vaatimuksia (Takahashi-Omoe *et al.* 2008). Tämän lain korostamat seikat vaikuttavat eläinten hallinnointiin Japanissa vuonna 1973 säädetyssä eläinsuojelulain ohella (Ympäristöministeriö 2006). Eläinsuojelulaki on uudistettu vuosina 1999 ja 2005 ja on parhaillaan uudelleen tarkastelun alaisena. Nykyisen lain yksityiskohtaisuus vaihtelee eläimen käyttötarkoituksen mukaan. Esimerkiksi lemmikkialalle on tarkkoja – joskin järjestöjen ympäröiksi kritisoimia – säädöksiä, mutta eläintarha- ja koe-eläimille sekä karjalle laki antaa suurpiirteisen ohjeistuksen jättäen eläinten hyvinvoinnin standardit pitkälti eläimistä vastuussa olevien tahojen päätettäväksi (Shoji 2008: 180).

Japanissa ympäristöministeriö on eläinsuojelun ylin taho, mutta käytännön toteutuksesta vastaavat prefektuurien viranomaiset. Pääasiallisesti ihmisten hyvinvoinnista huolehtivan keskitetyn hallinnollisen terveyskeskuksien (jap. 保健所, *hokensho*) verkoston alaisuudessa toimii eläinlääkärin johtama eläinasioiden osasto, joka vastaa muun muassa kulkukissojen ja -koirien kontrolloimisesta (Hart *et al.* 1998: 157–158). Paikallisen *hokenshon* viranomaiset voivat lain mukaan käyttää tarvittavia keinoja eläinten suojelemiseksi sekä erityisesti sen varmistamiseksi, etteivät eläimet aiheuta vahinkoa ihmisille. Tähän asti nämä keinot ovat olleet pääosin huostaanotettujen eläinten joukkotappaminen hiilidioksidilla kaasuttaen, vaikka lain mukaan eläinten hävittäminen tulisi olla mahdollisimman kivutonta (ALIVE 2010: 28–29).

Aineistonkeruu ja järjestöjen esittely

Tätä tutkimusta varten kerätty aineisto koostuu kahdentoista eläinsuojelu- ja eläinoikeusjärjestön edustajien haastatteluista sekä kattavasta määrästä ryhmien erilaisia kirjallisia julkaisuja. Aineistonkeruun menetelmäni ovat vaikuttaneet aktiivisesti ulospäin suuntautuneiden ryhmien valikoitumiseen. Lisäksi tutkimusasetelmaa rajaa käyttämäni *järjestäytyneeseen* kollektiiviseen toimintaan viittaava kansalaisyhteiskunnan käsite: kaikki haastattamani järjestöt ovat vakiintuneita ryhmittymiä. Silti Japanissa on myös paljon yksittäisten ihmisten spontaania järjestäytymätöntä paikallista toimintaa.

Ennen kenttätyömatkaa Japaniin vuonna 2010 aloitin potentiaalisten ryhmien kartoituksen internetsivujen päivitysten perusteella on mahdollista saada yleiskuva järjestöjen aktiivisuudesta sekä pääperiaatteista. Lähestyin löytämiäni ryhmiä lähettämällä heille sähköisen taustatietokyselyn. Rajallisten kenttätyöresurssien sekä Tokion ja Kansain alueen ulkopuolisten järjestöjen vastausten vähyyden takia tutkimuskohde on rajattu näihin kahteen Japanin suurimpaan kaupunkikeskittymään, joissa myös näyttää olevan eniten järjestäytyntä toimintaa.

Tokion ja Kansain alueilta yhteydenottooni vastasi yksitoista tutkimukseen osallistumisesta kiinnostunutta järjestöä, jotka kaikki sisällytin tutkimukseen. Lisäksi vierailin JSPCA:n, Japanin vanhimman eläinsuojelujärjestön toimistolla sopiakseni haastattelusta. Haastattelin toukokuussa Kansain alueella ARK:n, Angelsin, ARSF:än sekä Knotsin edustajia ja loput ryhmät kesä-heinäkuussa Tokiossa ja lähialueilla. Haastattelut nauhoitettiin ja translitteroitiin, lukuun ottamatta ARK:n, Angelsin, CAPIN:n ja ARSF:än haastatteluja, joista on käsitelty muistiinpanot. ALIVE:n JAVA:n ja Lifeboatin haastattelut tulkittiin minulle japanista englanniksi, ja haastattelin itse JSPCA:ta sekä Angelsia japaniksi. Muut haastattelut on tehty englanniksi. Keräsin lisäksi järjestöiltä lukuisan määrän tiedotuslehtisiä sekä yhteensä 48 kappaletta säännöllisesti ilmestyviä uutislehtiä, joiden määrä järjestöä kohden vaihteli niiden tuoloisen saatavuuden mukaan. Kaikki järjestöt eivät myöskään julkaise uutislehtiä, mikä jo itsessään antaa vihjeitä suosituista taktiikoista. Muutamassa haastattelussa oli läsnä useampi kuin yksi edustaja ja haastattelutilanteet vaihtelivat lounaskeskustelusta yksityiseen tapaamiseen. Vaikka haastattelujen muoto ja kirjallisen materiaalin lukumäärä järjestöä kohden vaihteli, tarjoaa monimuotoinen aineisto sähköpostitse lähetetyillä jatkokysymyksillä ja internetsivujen sisällöillä tuettuna monipuolisen katsauksen tutkimieni järjestöjen maailmaan.

Järjestöistä vanhimmat ovat vuonna 1948 perustettu JSPCA ja JAWS (1956). Nuorin on CAPIN (2009). Muut järjestöt on perustettu vuosien 1986 ja 2005 välillä. ARSF on järjestöistä ainut, jolla ei ole rekisteröityä juridista asemaa. ARK:lla, Angelsilla ja Lifeboatilla on eläinsuoja, CAPIN käyttää toimitiloinaan jäsentensä koteja, ARSF:illä on oma klinikka Kobessa ja muilla järjestöillä on tukikohdinaan omat tai vuokratut toimistotilat. Järjestöt saavat tulonsa lähinnä jäsenmaksuista ja lahjoituksista. Suurimmat menot ovat eläinten ylläpito, vuokra sekä julkaisutoiminta. Poiketen hieman ympäristöministeriön vuonna 2004 tekemästä japanilaisten eläinsuojelu- ja eläinoikeusjärjestöjen toimintaa koskevan kyselyn tuloksista haastattamani järjestöt ovat keskimääräistä järjestäytyneempiä. Kymmenellä järjestöllä kahdestatoista oli palkallisia työntekijöitä ja suurimmalla osalla oli juridinen status. Muuten keskittyminen paikallisiin ongelmiin kansallisen toiminnan sijaan, kissojen ja koirien suosio toiminnan pääasiallisina kohteina sekä vuotuiset budjetit olivat samankaltaiset ministeriön selvitykseen vastanneiden 171 ryhmän vastausten jakauman kanssa (Ympäristöministeriö 2004).

Järjestöistä vanhimmat ovat vuonna 1948 perustettu JSPCA ja JAWS (1956). Nuorin on CAPIN (2009). Muut järjestöt on perustettu vuosien 1986 ja 2005 välillä. ARSF on järjestöistä ainut, jolla ei ole rekisteröityä juridista asemaa. ARK:lla, Angelsilla ja Lifeboatilla on eläinsuoja, CAPIN käyttää toimitiloinaan jäsentensä koteja, ARSF:illä on oma klinikka Kobessa ja muilla järjestöillä on tukikohdinaan omat tai vuokratut toimistotilat. Järjestöt saavat tulonsa lähinnä jäsenmaksuista ja lahjoituksista. Suurimmat menot ovat eläinten ylläpito, vuokra sekä julkaisutoiminta. Poiketen hieman ympäristöministeriön vuonna 2004 tekemästä japanilaisten eläinsuojelu- ja eläinoikeusjärjestöjen toimintaa koskevan kyselyn tuloksista haastattamani järjestöt ovat keskimääräistä järjestäytyneempiä. Kymmenellä järjestöllä kahdestatoista oli palkallisia työntekijöitä ja suurimmalla osalla oli juridinen status. Muuten keskittyminen paikallisiin ongelmiin kansallisen toiminnan sijaan, kissojen ja koirien suosio toiminnan pääasiallisina kohteina sekä vuotuiset budjetit olivat samankaltaiset ministeriön selvitykseen vastanneiden 171 ryhmän vastausten jakauman kanssa (Ympäristöministeriö 2004).

Japanilaisten järjestöjen kollektiiviset toimintakehykset

Yhteiskunnallisten liikkeiden toimijoina järjestöt asettavat kollektiivisesti haasteita vallitsevalle asiantilalle yhteisen päämäärän motivoimina (Tarow 1994: 3–4). Haastettavien epäkohtien sekä parhaaksi katsottujen ratkaisujen määrittely vaih-

telee järjestöstä toiseen, sillä järjestöt rakentavat jaettuina merkityksiä sosiaalisesta, poliittisesta ja kulttuurisesta ympäristöstään erilaisin painotuksin. Täten kollektiivisen toiminnan dynamiikan ymmärtämiseksi on tärkeää keskittyä erilaisten yhteiskunnallisten liikkeiden toimijoiden subjektiiviseen todellisuuden ymmärtämykseen (Hunt *et al.* 1994: 204). Tämä todellisuuden merkityksellistämisen on olennainen osa kollektiivista toimintaa, ja siitä on käytetty nimitystä kehystäminen (Goffman 1974: 21). Kehykset suuntaavat toimijoiden huomiota ja vaikuttavat siihen, miten toimijat havainnoivat ja arvioivat maailmaa (Goffman 1974: 21; Snow & Benford 1988: 198; Entman 1993: 55; Zald 1996: 262).

Yhteiskunnallisten liikkeiden tutkimuksessa kehystämisen käsitettä on kehitetty vastaamaan kollektiivisen toiminnan asettamiin tutkimushaasteisiin. Koska kyseessä on tulkintakehys, joka on rakennettu *kollektiivisesti* ja saa aikaan *toimintaa*, kutsutaan yhteiskunnallisten liikkeiden kollektiivisen kehystämisen prosessin tuotoksia kollektiiviseksi toimintakehyksiksi. Olennaisena erotuksena kehystämiseen pelkkänä tulkinnan viitekehystenä on siis kollektiivisten toimintakehysten motivoiva ja legitimoiva vaikutus. Tällä pyritään värväämään mahdollisia kannattajia, pitämään yllä ryhmän sisäistä motivaatiota ja haastamaan vastustajat (Snow & Benford 1988: 198; McAdam *et al.* 1996: 6; Benford & Snow 2000: 614).

Käytän kolmen pääasiallisen kehystämistehtävän käsitteitä analyttisinä työkaluina eritellessäni tutkimieni järjestöjen kollektiivisten toimintakehysten jaettuina merkityksiä. Nämä tehtävät ovat diagnostinen, prognostinen ja motivoiva kehystäminen. Diagnostinen kehystäminen määrittelee ratkaisua tarvitsevan ongelman ja tunnistaa sen syyt. Se sisältää siis kausaalisuuden ja syällisyyden argumentoinnin. Vaikka liikkeen sisäiset toimijat usein saavuttavat yleisluontoisen yhteisymmärryksen ongelmasta, sen kausaaliset selitykset voivat vaihdella. Prognostisessa kehystyksessä määritellään diagnostisessa kehystämisessä todettujen ongelmien ratkaisukeinot. Diagnostinen ja prognostinen kehystäminen ovat usein kytköksissä toisiinsa, ja kehystämisen kaikkien osa-alueiden looginen yhteys on yleensä ymmärretty tärkeäksi osatekijäksi niiden menestyksessä. Motivoiva kehystäminen on olennainen varsinaisen toiminnan aikaansaannissa. Se sisältääkin ”kutsun aseisiin” perustellen toiminnan tarpeellisuuden edellisten kehystämistehtävien määrittelemässä viitekehystyksessä (Snow & Benford 1988: 201–202; Benford & Snow 2000: 615–618). Motivoiva kehystämi-

nen vaikuttaa toiminnan aikaansaamisen lisäksi myös sen ylläpitämiseen (Einwohner 2002). Lisäksi käsitykset toimijuudesta, ”meistä” ja ”muista” sekä identiteetin määrittely kulkevat käsi kädessä kehystämistehtävien kanssa (Hunt *et al.* 1994: 185; Gamson 1995: 94–194).

Kehystämisessä luodut merkitysrakenteet eivät sijaitse vain yksilöiden mielissä vaan niitä voidaan tutkia kollektiivisten toimijoiden julkaisuista ja muista julkilausumista (Snow 2004: 387). Tutkimusmateriaalini sisältää siis kirjallisia ja suullisia kannanottoja, jotka perustuvat järjestön kehyksiin. Kehystäminen voidaan jakaa ryhmän ulkoiseen, ryhmän ulkopuolelle heijastettuun, ja sisäiseen, ryhmän jäsenille tähdättyyn, kehystämiseen (Watanabe 2009: 51). Keräämäni kirjallinen materiaali on tarkoitettu osin ryhmän ulkopuoliselle yleisölle ja haastatteluissa oma asemiani on ryhmän ulkopuolinen. Näin ollen tutkimukseni keskittyy suurimmalta osin ryhmän ulkoiseen kehystämiseen. Toisaalta säännöllisesti ilmestyvät myös jäsenille postitettavat uutislehdet edustavat myös ryhmän sisäistä kehystämistä. Kehystämisen dynaaminen ja interaktiivinen luonne johtaa siihen, ettei ole olemassa vain yhtä staattista hallitsevaa kehystä (Benford 1993a; Gamson & Meyer 1996: 283). Tuonkin esille yhtenevien teemojen lisäksi järjestöjen argumentoimia eriäviä näkemyksiä.

Lähestyn järjestöjen muodostamia merkityskonaisuuksia tarkastelemalla keräämäni materiaalia aineistolähtöisen teema-analyysin keinoin, käyttäen edellä kuvattuja kehystämisen eri osa-alueita analyttisinä työkaluina. Tutkimustuloksia lukiessa on hyvä muistaa, että kehysanalyysi on aina tavallaan ”tulkintoja tulkintoista” – tutkijan keräämänsä aineiston vallitsevien teemojen perusteella muodostamia kategorisointeja kollektiivisessa sosiaalisessa todellisuuden rakentamisessa muodostetuista ja julkilausutuista merkityksistä. Seuraavaksi esittelen esimerkkejä kollektiivisten toimintakehysten analyysissä löytämistäni teemoista. Kaikki alkuperäisesti japanin- tai englanninkieliset lainaukset ovat tätä artikkelia varten suomentamiani ja viitataan haastatteluihin järjestöjen nimillä.

Diagnostinen kehystäminen

Diagnostisessa kehystämisessä järjestöjen esille tuomat suurimmat epäkohdat eläinten asemassa Japanissa ovat eläinsuojelulain puutteet ja kansalaisten rajoittunut tietoisuus eläinten kohtelun ongelmakohdista. Muut aineistossa esiintyvät ongelmakohtien määritelmät ovat joko suoraan tai osittain kytköksissä näihin kahteen. Parhailaan

käynnissä olevan eläinsuojelulain uudistuksen on arvioitu valmistuvan vuoden 2012 loppuun mennessä. Nykyistä lakia on kritisoitu erityisesti sen puutteellisista ja tulkinnanvaraisista käsitteistään, joiden on katsottu heikentävän lain voimaa. Itse lain sisällön parantamiseen liittyvien vaatimusten lisäksi useiden järjestöjen keskuudessa vallitsee skeptisyys sen toimeenpanosta:

Ongelma ei ole silti mitkään lain puutteet vaan miten tämä toteutetaan ja kuka tekee tämän. – – Palkkaavako paikalliset viranomaiset erityisesti koulutettuja tarkastajia kiertämään ja tarkastamaan? Luulen, että ei. (ARK 2007: 2–3)

Japanilaisten rajoittunut tietoisuus eläinsuojelun ongelmakohdista on toinen korostettu haaste järjestöjen toiminnassa. Mielikuvan Japanista teknologisesti ja taloudellisesti kehittyneenä maana katsotaan antavan vääristyneen kuvan japanilaisesta hyvinvointijärjestelmästä. Järjestöt syyttävät usein japanilaisia välinpitämättömyydestä sekä haluttomuudesta avata silmänsä eläinsuojelun todelliselle tilalle. Tämän takia eläinten kohtelun epäkohtien julkituomista pidetään yhtenä tärkeimmistä tehtävistä. Alueelliset erot ovat suuret – kaupungeissa tietoisuus on yleensä korkeampi – ja edelleen eläinkaupoissa, joissa myydään pienissä lasikopeissa kirkkaissa valoissa vuorokauden ympäri ilman suojaa tai ruokaa pidettäviä liian nuoria kissan- ja koiranpentuja, voi kuulla huudettavan ”*kawaii!*” (söpö, suloinen). Järjestöjen mukaan vaarana on, että tietämättömät asiakkaat ostavat huonosti säädellyn ja valvotun lemmikkiteollisuuden massoittain tuottamia huonokuntoisia ja liian nuorina myytyjä eläimiä. Nämä aiheuttavat sairauksien tai käytöshäiriöiden takia lisäkuluja ja -vaivaa, mikä lisää väärää käsityksiä eläintenpidosta. Nämä eläimet päätyvät usein joko omistajiensa tai kasvattajiensa toimesta *hokenshon* kaasukammioihin.

Ongelmakohdaksi nimetään myös tiedon tarkoituksellinen piilottelu muun muassa median tai yritysten toimesta. Eläimien kohtelun todellisen asiantilan selvittäminen vaatii aktiivisuutta ja uteliaisuutta. Järjestöjen mukaan eläinsuojelutietoisuuden kasvaessa koe-eläinlaboratoriot ja karkankasvatustilat siirtyivät vähitellen syrjäisemmille seuduille tai suljettujen ovien taakse:

Ihmiset eivät näe lihatalouden todellisuutta – – Japanissa se on piilotettu. Lihankulutus kasvaa koko ajan. Yhtäkkiä lihanjalostustiloja aletaan rakentaa vuoristoon tai maaseudulle, jotta ihmiset eivät näkisi niitä. (ARK)

Kansalaisten tietoisuuden ja aktiivisuuden kasvaminen ei siis välttämättä ole johtanut parannuksiin vaan yritystoiminnan sulkeutumiseen tai uudelleensijoittamiseen paikkoihin, joissa on odotettavissa vähemmän vastustusta. Daniel P. Aldrich (2008: 8) on havainnut odotettavissa olevan vastustuksen määrän sanelevan pitkälti myös julkisten projektien kuten lentokenttien ja ydinvoimaloiden sijoittelua Japanissa jopa turvallisuuden kustannuksella.

Liittyen erityisesti järjestöjen välisiin suhteisiin, eräs ongelmallisena mainittu seikka on liian tunteellisenä nähty japanilainen eläinsuojelu- ja eläinoikeustoiminta. Tämä liittyy edellä mainittuun *aigo*-käsitteeseen, mutta myös muihin käytännön toimintamuotoihin, joiden on katsottu haittaavan oikeanlaisen eläinsuojelutoiminnan kasvua Japanissa. Itseään rationaalisina pitävät järjestöt syyttävät toisia emotionaaliseksi määrittelemiään ryhmittymiä tai yksilöitä pelastamiensa eläinten hoidon laiminlyönnistä, liiallisesta eläinten haalimisesta ja kyvyttömyydestä luoda ihmistenvälisiä kommunikaatiosuhteita. Rationaalisen toiminnan määritelmä vaihtelee järjestöstä toiseen ollen hyvin subjektiivinen. Tällaiset näkemykset toisista toimijoista vaikeuttavat osin myös järjestöjen välistä yhteistyötä. Lisäksi näkemykset erilaisten toimintamuotojen rationaalisuudesta tai emotionaalisuudesta heijastuvat suoraan eri järjestöjen valitsemiin taktiikoihin ja niiden perusteluihin.

Muita esille nousseita ongelmakohtia ovat huonosti säädely eläinkauppa ja sen aiheuttamat ongelmat, käsitykset japanilaisen eläinsuojelutoiminnan kehittymättömyydestä länsimaihin verrattuna sekä erityisesti eläinsuojia pitävien järjestöjen kritisoima japanilaisten individualismin, modernisaation tai välinpitämättömyyden aiheuttama alhainen moraalit. Myös kielteiset asenteet eläinten eutanasiaa ja sterilisaatiota kohtaan, joita eläinlääkäriskoulutuksen puutteet lisäävät, mainitaan ongelmallisina. Syyllisiksi nimetään vaihdellen laajemman eläinsuojelujärjestelmän toimimaattomuus sekä yksittäiset henkilöt, kuten motivoitumattomat viranomaiset, sentimentaaliset eläinsuojelujärjestöt tai välinpitämättömät kansalaiset.

Prognostinen kehystäminen

Koska useimpien järjestöjen poliittiset vaikutusmahdollisuudet ovat pienet, korostuvat prognostisessa kehystämisessä ongelmanratkaisukeinoina koulutus ja tiedotus. Näiden keinojen kautta järjestöt pyrkivät vaikuttamaan yleiseen mielipiteeseen, lisäämään tietoutta sekä näin kiertoteitse vaikuttamaan lainsäädäntöön mobilisoimalla kan-

salaisia. Tiedon lisääminen ja lain parannukset vaikuttavat välillisesti myös muihin diagnostisessa kehystämässä esille tulleisiin ongelmakohtiin. Esimerkiksi lain säädöksiä kiristämällä ja ihmisten tietoutta lisäämällä järjestöt olettavat lemmikki-kauppojen asiakkaiden vähitellen ymmärtävän olla hyväksymättä niissä myytävien eläinten kohtelua. Tosin pelkät muutokset laissa eivät riitä. Osa järjestöistä panostaa viranomaisten koulutukseen, kansalaisjärjestöjen ja viranomaisten yhteistyöhön sekä vapaaehtoistyön kehittämiseen.

Järjestöt vaikuttavat yleensä päätöksentekoraikenteen ulkopuolelta, lähinnä erilaisten vetoomuskampanjoiden muodossa. Vetoomusten kerääminen ja lähettäminen on ollut suosituin poliittisen aktivismin muoto Japanissa, sillä se ei vaadi vahvaa ideologista pohjaa tai sitoutumista toimintaan (Vosse 1999: 39):

Japanilaiset eivät puhu paljoa, mutta he kirjoittavat. Kirjoittavat vain nimensä. Shiseido-kampanjaan kerättiin 46 000 nimikirjoitusta neljässä kuukaudessa. Siispä, enemminkin nimikirjoitus kuin mielenosoitus. (JAVA)

Vaihtelevin keinoin toteutettavat koulutus ja tiedotus luovat järjestöille asiantuntija-asemaa. ARK Tokio ja JSPCA järjestävät kouluvierailuja. JAVA, ALIVE ja ARC koettavat lisätä ihmisten tietoisuutta pitämällä esimerkiksi ulkoilmanäyttelyjä, joissa esitellään shokeeraavia kuvia ja tietoja eläinten nykytilasta. ARSF kouluttaa nuoria eläinlääkäreitä vieden heitä ekskursioille muun muassa USA:han ja ARK pitää lemmikin adoptioprosessia eräänlaisena koulutuksena tuleville omistajille. JAWS, Knots ja JSPCA pitävät seminaareja ja koulutustilaisuuksia eläinsuojelukentän eri toimijoille. Lifeboat on ainut järjestö, jonka näkemys kouluttamisen ja tiedottamisen akuutista tarpeesta eroaa muista. Lifeboatista ensisijaisen tärkeää on käyttää kaikki resurssit suurimpiin ongelmakohtiin eli parhaillaan kärsivien eläinten pelastamiseen. Heistä koulutus on riittävä toimintamuoto vasta myöhemmässä eläinsuojelun kehityksen vaiheessa.

Mediahuomiota pidetään hyvänä taktiikkana, mutta etäisenä pysyttelevän japanilaisen valtamedian järjestöjä kohtaan osoittama huomio vaihtelee tilanne- sekä järjestökohtaisesti. Järjestöt suosivatkin vaihtoehtomediaa kuten internetiä tai omia uutislehtiä. Median välittämä mielipide ei ole koskaan yksittäisten järjestöjen hallittavissa. Eläinaktivistien ja viranomaisten ohella sillä on merkittävä asema moninaisten merkitysten luojana, kuten esimerkiksi Piia Juppi (2004) on osoittanut väitöskirjassaan suo-

malaisen eläinoikeusliikkeen määrittelykamppailusta sanomalehdissä. Järjestöjen mukaan eläinten kohteluun liittyvien aiheiden esilletuonti luo järjestöille tilaisuuksia herättää kriittistä keskustelua, mutta media voi myös välittää haitallisia viestejä. Tämän takia kriittinen mediaseurantaan nähdään tärkeänä:

Meidän täytyy jatkuvasti tarkkailla TV-ohjelmia ja -mainoksia – kun löydämme jotain väärää, meidän tulee heti protestoida sitä ja pyytää parannuksia. (JAVA 2008: 11)

Vaikka usein järjestöt vaikuttavat toimivan omina yksikköinä, toimivat ne joskus yhteistyössä erilaisten tahojen kanssa ja luovat mielikuvia erilaisista yhteistyömalleista. Nämä mielikuvat ovat merkittävä osa järjestöjen näkemyksiä yhteiskunnan eri toimijoiden rooleista. Esimerkiksi Knotsin myönteiset näkemykset yhteistyön mahdollisuuksista saa heidät etsimään enemmän kontakteja, kun taas ARK:in pessimistiset arviot viranomaisten moraalista ja tehokkuudesta saa sen ajautumaan yhä kauemmas yhteistyöstä. Yhteistyö viranomaisten kanssa on yksi taktiikka edistää eläinsuojeluaatetta sekä käytännön keino saavuttaa tuloksia.

Viranomaisyhteistyön käytännön toteutukset ja mahdollisuudet vaihtelevat. Lifeboatin toiminta eläinten pelastamiseksi yhteistyö-hokenshoista on viranomaisten hyvästä tahdosta riippuvaista, sillä ”viranomaisyhteistyö on käytännössä sitä, että he antavat meidän suojella eläimiä” (Lifeboat). JAWS:lla on Koben hokenshon kanssa eläinten adoptiota lisäämään pyrkivä yhteistyöprojekti, mutta ARK ja ARSF ovat kokeneet samaisten viranomaisten olevan vastentahtoisia yhteistyökumppaneita. Kuten nämä erilaisten järjestelyjen esimerkit osoittavat, ”yhteistyön mahdollisuus on olemassa. Siitä keskustellaan itsenäisesti kunkin järjestön ja paikallisten viranomaisten välillä” (Tegtmeyer Pak 2000: 59).

Vain osa tutkimistani järjestöistä sisällyttää toimintamuotoihinsa itse eläimiin liittyvän toiminnan, kuten niiden pelastamisen, hoidon, adoptoinnin tai sterilisointikampanjat (TNR, trap-neuter-return). Angelsilla, ARK:lla ja Lifeboatilla on omat eläinsuojansa, ARSF keskittyy TNR-kampanjoihin kritisoiden eläinsuojatyön riittämättömyyttä ja CAPIN sekä ARK Tokio sijoittavat adoptiota odottavat eläimet sijaiskoteihin. Tämä toiminta pyrkii ensisijaisesti vähentämään hokenshossa tapettujen eläinten määrää sekä auttamaan yksittäisiä eläimiä. Koska eläimet on määritelty laissa omaisuudeksi, niiden siirtäminen hokenshosta tai kasvattajilta järjestöille perustuu aina neuvotteluun ja luovuttajan suostumukseen. Tämä luo hierarkkisen suhteen järjestöjen

ja viranomaisten välille. Järjestöt ajautuvat joskus kiistoihin siitä, mikä on oikea tapa pitää eläimiä. Yhteistyötä vaikeuttavat kiistat koskevat muun muassa eläinten eutanasiaa, hoidon tasoa ja sitä, millä perusteilla ja kuinka paljon eläimiä otetaan suojalle. Vaikka näkemykset eläinsuojatyön merkityksestä ja toteutuksesta eroavat, eläinsuojajärjestöjä yhdistää yksittäisen eläimen arvon korostaminen.

Radikaalin toiminnan vieroksunnasta huolimatta muun muassa ARC ja JAVA järjestävät mielenosoituksia. Järjestöt hyödyntävät joskus myös tietoisuuden uudelleenkehystämisen mahdollisuutta. Perusteella vaatimuksensa esimerkiksi ihmisille aiheutuvien vaikutusten kannalta jotkut järjestöt onnistuivat tekemään argumenteistaan tehokkaampia. Esimerkiksi ARC perustelee kasvissyönnin hyötyjä karjankasvatukseen verrattuna pienemmällä hiilidioksidipäästöillä (Okada 2010: 12–13). Näiden teemojen lisäksi prognostisessa kehystämisessä korostuvat länsimaaisesta eläinsuojelusta oppiminen, erilaiset eläimiin liittyvän kaupallisen toiminnan vastustamisen keinot, ihmisten välisten suhteiden korostaminen eläinsuojelutyössä sekä toiminta-alueiden ja -kohteiden rajaamisen valinnat.

Motivoiva kehystäminen

Järjestöjen pääasialliset keinot motivoida niin jäseniään kuin ulkopuolisia ovat ainutlaatuisuuden, periksiantamattomuuden, tehokkuuden sekä saavutusten korostaminen rationaalisiin ja emotionaalisiin keinoihin. Korostamalla ainutlaatuisuuttaan järjestöt luovat mielikuvan ”meistä”, jotka taistelevat ”heitä” vastaan. Tämä kohottaa ryhmän sisäistä motivaatiota. Järjestöt, jotka kokevat tietävänsä totuuden muuten salassa pidetystä eläinten kohtelun todellisuudesta tuntevat, että heillä on ”*velvollisuus kertoa kaikille*” (JAVA). Tämä lisää ryhmän tuntemusta tärkeästä roolistaan yhteiskunnassa ja on lisäksi tehokas keino vedota yleisön omatuntoon luoden heillekin moraalisen velvoitteen levittää tietoa.

Robert D. Benford (1993b) on havainnut yhdysvaltalaisia ydinvoiman vastustajia tutkiessaan toiminnan kiireellisyyden korostamisen olevan olennainen osa yhteiskunnallisten liikkeiden motiivikeinoja. Japanilaiset eläinsuojelujärjestöt korostavat juuri päinvastaista: sinnikästä ja jatkuvaa työtä sekä pientenkin muutosten arvostamista.

Jatkuvuus on erittäin tärkeää: jos ryhmä huutaa kovaa, mutta vain kerran, eivät he voi muuttaa yhteiskuntaa. Ihmisten asteittaisen suostuttelun jatkaminen, asteittain, se on mielestäni vakaa liike. (JAWS)

Realistisuudestaan huolimatta argumentti muutoksesta hitaana prosessina on itsessään ehkä heikosti motivoiva näkemys. Tämän takia järjestöt korostavat lisäksi pieniä myönteisiä edistysaskeleita vakuuttaakseen jäseniään ja yleisöä toimintansa tehokkuudesta. Myös amerikkalaiset eläinoikeusjärjestöt ovat käyttäneet samankaltaisia motiivikeinoja (Einwohner 2002: 516–519). Toimijat korostavat, että vaikka japanilaisen eläinsuojelun historia on vielä lyhyt ja siksi jäljessä länsimaista, muutos tulee lopulta. Kaikkien nykyisten pienten yksiköiden panos on tärkeä osa tulevaisuuden suurta muutosta: ”*Jos jatkat pienten reikien pistelemistä, aina vain enemmän, niin ehkä jonain päivänä niistä repeää yksi suuri*” (Knots).

Järjestöt pyrkivät lisäämään uskottavuuttaan erilaisin emotionaalisiin ja rationaalisiin keinoihin. Jaetut uskomukset kehyksen tehokkuudesta ovat tärkeitä onnistuneen yleisön mobilisoinnin kannalta (Benford 1993a: 204–205). Lisäksi kehysten tuttuus yleisön jokapäiväisessä elämässä on olennainen tekijä motiivinnassa (Snow & Benford 1988: 205, 207–209). Järjestöt pyrkivät siis tekemään kehyksiään tunnetuiksi ja sitomaan ne yleisön arkikokemuksiin. Rationaalisista keinoista hyvänä esimerkkinä on ARSF, joka luottaa vahvasti numeerisen tiedon voimaan. ARSF:än johtaja kerää tarkkoja tilastoja paikallisissa *hokenshoissa* tuhoista kissoista todentaakseen TNR-taktiikkansa vaikutuksen tilastollisesti. Tämän uskotaan vakuuttavan laaja yleisö, joka ei välttämättä ole kiinnostunut yksittäisten eläinten tilanteesta.

Emotionaaliset keinot käsittävät sekä myönteiset tunteet että shokin. Näistä ensimmäistä yleensä käytetään todistamaan käytetyn kehyksen tehokkuutta ja jälkimmäistä tuomaan ongelmakohtia tunnetummiksi ihmisten arkipäivässä. Monet ryhmät julkaisevat tarinoita adoptoitujen yksittäisten eläimien uusista onnellisista kodeista. Esimerkiksi ARK korostaa usein tarinoissaan muutosta kaltoin kohdellusta eläimestä uskolliseksi lemmikiksi. Tehokkuuden todistamisen lisäksi näiden tarinoiden tehtävänä on antaa kuva, että tukemalla järjestön toimintaa myös lukija voi osallistua tällaisen onnellisuuden luomiseen.

Visuaalisten ja verbaalisten shokkien on todettu olleen merkittäviä motivoivia tekijöitä eläinoikeusliikkeen kasvussa USA:ssa (Jasper & Poulsen 1995). Erityisesti ALIVE, JAVA ja ARC käyttävät shokkitaktiikkaa järkyttääkseen ihmisiä, tehdäkseen heidät tietoisemmiksi epäkohdista ja saadakseen heitä etsimään lisää tietoa. Osoittamalla esimerkiksi millaisia vaikutuksia päivittäisillä hyödykkeillä kuten ruoalla, kosmetiikalla tai vaatteilla on eläinten hyvinvoin-

tiin järjestöt pyrkivät luomaan yleisölle moraalista velvoitetta levittää tietoa ja tuomaan asiat läheisemmiksi kuluttajien jokapäiväistä elämää. Moni ARC:n ja JAVA:n jäsen on liittynyt järjestöihin nähtyään shokeeraavien kuvien näyttelyn. Yllämainittujen keinojen jatkona on yleensä lisänä yksityiskohtaisia neuvoja, miten toimintaan voi osallistua tai asiaan vaikuttaa. Nämä neuvot ovat erityisen tehokkaita shokin luoman toimintatarpeen jälkeen.

Motivaatiota lisää myös onnistuneen järjestöaktivismin tulosten esittely ja jokaista osallistumaan rohkaiseva ”kyllä me pystymme siihen” -hengen korostaminen. Edistysaskelien juhlistamisen ja saavutusten omiin nimiin ottamisen taktiikat vahvistavat järjestön sisäistä motivaatiota ja toimivat todisteena tuloksellisuudesta. Ensimmäinen viittaa järjestöjen menestyksenä käsittämänsä teon tai asian julkista jakamista esimerkiksi järjestön kokouksessa ja jälkimmäinen jaettuun käsitykseen kollektiivien roolista muutoksen aikaansaajana (Einwohner 2002: 519–522). Järjestöt raportoivat usein menestyksekkäistä kampanjoistaan julkaisuissaan. Esimerkiksi JAVA:n uutislehdessä toiminnan tehokkuuden julkinen todistaminen tapahtuu koko järjestön menestyksen kertomisen lisäksi yksittäisten jäsenten lähettämässä toimintaraportissa. Niissä he kuvailtuaan ensin omaa kampanjaansa korostavat usein päättäväisyyttään jatkaa omaa ruohonjuuritason toimintaansa. Sosiaalisesti rakennetut subjektiiviset käsitykset menestyksestä ovat siis olennaisia toiminnan muotoutumisessa ja ylläpidossa.

Moninaiset kansalaistoiminnan mallit

Tarkastelemieni eläinsuojelu- ja eläinoikeusjärjestöjen ensisijainen toimintaympäristö mahdollisuusineen ja rajoituksineen on japanilainen kansalaisyhteiskunta. Kansalaisyhteiskunnalla viitataan yleisesti pysyvään ja järjestäytyneeseen sosiaaliseen toimintaan valtion, markkinoiden ja perheen ulkopuolella (Pharr 2003a: xiii; Pekkanen 2003: 118; 2006: 3–4). Kehystämisen prosessissa järjestöt merkityksellistävät yhteiskunnallisen liikkeen toimijoina oman toimintansa lisäksi tätä kontekstiaan. Kontekstin kehystämisen tutkiminen on tärkeää, sillä ”yhteiskunnallisia liikkeitä ei voi ymmärtää täysin eristettyinä yksikköinä. Ne muotoutuvat tietyssä sosiaalisessa kontekstissa, joka myös vaikuttaa niihin vahvasti” (Broadbent 2011: 4). Historia, sosiaaliset rakenteet ja kulttuuri rajoittavat siis yhteiskunnallisten liikkeiden toimintaa ja kehystämistä. Eri järjestöt tulkitsevat näiden kontekstuaalisten tekijöiden rajoittavuuden eri tavoin (Hunt et al. 1994: 204; Benford & Snow 2000: 268).

Aiemmassa japanilaisen kansalaisyhteiskunnan tutkimuksessa keskiössä on ollut se, miten valtio muokkaa kansalaisyhteiskuntaa (Pharr 2003b; Haddad 2007a; 2007b; 2010; Tsujinaka & Pekkanen 2007; Ogawa 2009). Erilaisten rajoittavien tekijöiden on katsottu muovaavan japanilaisesta kansalaisyhteiskunnasta palveluorientoituneen, pienten epäpoliittisten järjestöjen kansoittaman ja valtion näkemyksen vahvasti ohjaaman foorumin (Pekkanen 2003: 133; 2006: 2, 184–187; Avenell 2009; 2010a: 250; 2010b: 22–23). Toisaalta lakimuuтокset, uudet kannanoton muodot ja vähitellen kehittyvä kansalaisyhteiskunnan ja valtion yhteistyö ovat monimuotoistaneet ja vahvistaneet japanilaista kansalaisyhteiskuntaa (Hirata 2002: 5–6, 8; Schwartz 2003a: 7; Tsujinaka 2003: 83–115).

Vastaavasti kollektiivinen toiminta muokkaa kontekstia pakottamalla sen reagoimaan (Hirata 2002: 126–129). Siksi valtion vaikutuksen lisäksi on tärkeää huomata myös valtion ja kansalaisyhteiskunnan interaktiivinen suhde sekä kansalaisyhteiskunnan vaikutus valtioon. Valtion ja kansalaisyhteiskunnan suhdetta tulisikin tarkastella vastakkainasettelun sijaan kokonaisuutena, jossa osapuolet muokkaavat toisiaan vaihtelevasti niin ajassa kuin paikassa (Pekkanen 2003: 118; 2006: 3–4, 185; Schwartz 2003b: 28). Yllämainitun edelleen vahvasti vaikuttavan epäpoliittisen kansalaistoiminnan ihanteen luomiseen ovat täten osallistuneet valtion lisäksi myös kansalaisyhteiskunnan toimijat (Avenell 2010a: 3, 197–237). Kehystämisen prosessissa rakennetaan tulkintoja muun muassa kansalaisyhteiskunnan toimijoiden vallasta ja roolista yhteiskunnassa.

Tutkimani järjestöt rakentavat ja toteuttavat omalta osaltaan kontekstuaalisten kollektiivisten merkitysrakenteiden sekä konkreettisten toimintamallien perusteella kolmenlaista mallia kansalaistoiminnasta: helpottajan, yhteistyökumppanin ja vahtikoiran mallia. Rakentamiensa mallien kautta järjestöt kehittävät toimintaansa suhteessa ympäristöönsä muokaten sitä edelleen.

Erittelemäni mallit ovat analyttisiä ryhmitteilyjä, jotka eivät ole selvärajaisia. Järjestöt voivat myös eri tilanteissa korostaa erilaisia malleja. Kehystämisen kautta luodut mallit korostavat niin kansalaisyhteiskunnan moninaisuutta kuin järjestöjen aktiivisen toimijuuden merkitystä kansalaisyhteiskunnan muokkaamisessa. Lisäksi on muistettava, että järjestöjen ohella myös valtio on monitahoinen ja vuorovaikutteinen toimija. Tämä heijastuu esimerkiksi järjestöjen esiintuomassa viranomaisten ja järjestöjen suhteiden paikallisuuden piirteessä. Paikallisilla viranomaisilla on suhteellinen autonomia määritellä toteutettavat

eläinsuojelutoimet. Tämä luo erilaisia niin sanottuja paikallisia yhteiskuntia valtion sisällä, joissa kansalaisyhteiskunta ja sen tehtävä määritellään kussakin erikseen tilannekohtaisesti eri järjestöjen ja viranomaisten välillä (Pekkanen 2006: 85).

Osa järjestöistä syyttää epäkohdista paikallisten viranomaisten haluttomuutta puuttua ongelmiin ja ne rakentavat lievittäjän toimintamallia. Viranomaistahoon pettyneimmät tai pessimistisimmoin suhtautuvat ovat omaksuneet itsellensä hyväntehtijän roolin, jossa he pyrkivät tekemään parhaansa ja lievittämään nykyistä tilannetta keskittyen yksittäisten eläinten pelastamiseen. Tällaisen toimintamallin ovat itselleen rakentaneet erityisesti eläinsuojajaa pitävät järjestöt, kuten ARK, Angels ja Lifeboat. Ne kokevat tehtäväkseen olla toisaalta edelläkävijöitä eläinsuojelussa ja toisaalta korvata vaillinaisia valtion tarjoamia eläinsuojelupalveluita, kunnes ne kehittyvät vaadittavalle tasolle. Tällaiselle eläintensuojeluun keskittyvän kansalaistoiminnan muodolle on ominaista epäpoliittisuus ja ”*suurimpien kipujen kantaminen ensin*” (Lifeboat).

Kun ensimmäinen kansalaistoiminnan malli keskittyi lähinnä altruistisesti korvaamaan kritisoimiansa viranomaisten palveluita, yhteistyömallia suosivat järjestöt etsivät asiantuntijaroolia ja tasavertaista yhteistyösuhdetta viranomaisten kanssa. Erityisesti Knots korostaa, että ”*meidän täytyy keskustella ja tutkia enemmän, koska meidän suuri tavoitteemme on pelastaa eläimen elämä*” (Knots). Muutkin järjestöt, kuten JAWS, JSPCA, ALIVE, ARSF ja CAPIN kuvailevat tasavertaista yhteistyötä hyvänä toimintamuotona, mutta toteavat muun muassa nykyisen viranomaisten ja kansalaisten epätasa-arvon sekä vajavaisen eläinsuojelutietouden häiritsevän sen toteutumista. Toimintamuotonaan nämä järjestöt suosivat usein koulutusta ja tiedotustyötä. Olennaista tässä mallissa on järjestöjen ja viranomaisten tasavertaisuus niin päätöksenteossa kuin käytännön eläinsuojelutyössä. Valtion resurssien ja järjestöjen asiantuntijuuden yhdistäminen järjestöjen menettämättä itsenäisyytään nähdään toivottavana tulevaisuuden tavoitteena.

Kolmas järjestöjen rakentama kansalaistoiminnan malli painottaa kansalaisjärjestöjen asemaa itsenäisenä yhteiskunnan vahtikoirana, joka puuttuu tarvittaessa väärinkäytöksiin. Järjestöt valvovat yhteiskuntaa toisten toimijoiden yläpuolella kriittisinä omissa periaatteissaan pitäytyvinä asiantuntijoina. Suora yksittäinen protesti ei ole suosittu taktiikka, vaan myös nämä järjestöt korostavat retoriikkassaan asteittaisia parannuksia ja jatkuvaa toimintaa. Esimerkiksi JAVA pitää ehdotoman tärkeänä jatkuvasti tarkkailla yhteiskunnan

kaikkia toimijoita, sillä jos niiden annetaan toimia vapaasti, kehittävät ne usein eläimille haitallisia toimintamalleja. Tämä koskee niin yksittäisten kansalaisten, median kuin viranomaistenkin toimintaa. Vastustus ja kommentit ilmaistaan usein kirjallisten valitusten tai kommentaarien, oikeuteen haastamisen tai joskus jopa mielenosoitusten muodossa. JAVA:n lisäksi ARC ja ALIVE rakentavat käytännön toiminnan ja retoriikan kautta tällaista mallia. Pyrkimys välttää konflikteja voi jarruttaa tämän mallin kasvua, ja vahtikoirajärjestöjä näyttääkin olevan vielä vähän.

Huolimatta siitä, että osa järjestöistä painottaa malleissaan keskittyvänsä vain eläimiin ja niiden kärsimysten lievittämiseen, osallistuvat järjestöt aina toimintansa kautta eläimiin ja kansalaistoimintaan liittyvien mielikuvien luomiseen. Tämä tekee järjestöistä väistämättä myös yhteiskunnallisia toimijoita. Vaikka tutkimani järjestöt kokevat japanilaisen eläinsuojelu- ja eläinoikeustoiminnan olevan vielä lastenkengissä, toiminnan vähitellen lisääntyessä kasvaa myös heidän merkityksensä kansalaisyhteiskunnan muokkaajina ja poliittisina vaikuttajina. Toisaalta tämän kehityksen ottama suunta on suhteutettava edellä mainittuun yksittäisten järjestöjen ja valtion toimijoiden keskinäiseen ajassa ja paikassa muokkautuvaan suhteiden neuvotteluun. Tässä prosessissa järjestöjen kehysten painotukset sekä taktiset valinnat luovat monimuotoisuutta kansalaisyhteiskuntaan.

Lopuksi

Olen tarjonnut läpileikkauksen tutkimieni järjestöjen luomiin merkityksiin, taktiikkavalintoihin sekä kansalaistoiminnan malleihin. Kiinnostukseni on suuntautunut lähinnä yhteiskunnallisten liikkeiden toimintaan ja kansalaisyhteiskunnan vuorovaikutusprosesseihin. Näen kansalaisyhteiskunnan eräänlaisena suhteiden verkostona, joka muokkautuu ajassa ja paikassa ja jonka muodot eivät ole selitettävissä yksinomaan poliittisen järjestelmän piirteillä. Päinvastoin kansalaisjärjestöt osallistuvat aktiivisesti tähän muokkaustyöhön. Eläinsuojelu- ja eläinoikeustoiminnan yhtenä osapuolena on mykkä eläinkunta, mikä näyttää luovan jännitteitä eläinsuojelu- ja eläinoikeusliikkeen sisälle sekä järjestöjen kansalais- ja viranomaissuhteisiin koskien lähinnä oikeita toimintatapoja.

Olen keskittynyt ruohonjuuritason toimijoiden käsityksiin sekä käytännön toimintamalleihin diskurssien sijaan. Arran Stibbe (2012) esittelee japanilaisen kulttuurin eläindiskurssit potentiaalisina vaihtoehtodiskursseina, jotka voivat edesauttaa

eläinten aseman paranemista. Samoja diskursseja voidaan käyttää kuitenkin perusteluina hyvin ristiriitaisille toimintamalleille, kuten eläinten lopettamisen ehdottomalle tuomitsemiselle. Muun muassa buddhalaisen elämän kunnioituksen periaatteen katsotaan olevan osasy s eläinten hylkäämiselle esimerkiksi paikallisen *hokenshon* kaasukammioon, koska omistajat eivät halua ottaa vastuuta sen lopettamisesta, tai niin sanotuille *no-kill* eläinsuojille, jotka ottavat kaikki eläimet vastaan, mutteivät hyväksy lopettamista edes terveydellisin perustein.

Olen pyrkinyt olemaan käyttämättä ”lanttä” määrittelemässä tai selittämässä ”itää” ja keskittynyt ensisijaisesti japanilaisiin tutkimuskohteisiin aineistolähtöisesti. Modernin eläinsuojeluaatteen juuret ovat Euroopassa ja Amerikassa, joten aihealani on toki väistämättä sekä yhteneväisyyksiä mutta myös eriväisyyksiä niin sanotun länsimaisen eläinaktivismin kanssa. Vertaileva tutkimus vaatii syvempää perehtymistä kumpaankin osapuoleen. Myös kansalaisyhteiskuntakeskustelua käydään yli mannertenvälisten rajojen: yleisemmällä tasolla tutkimukseni kannustaakin tutkimaan yhä monipuolisemmin sitä, miten ja miksi yhteiskunnan erilaisia toimijasuhteita rakennetaan.

Tapaustudkimuksen kiistakapulana on yleistämisen rajoittuneisuus (Laine *et al.* 2007: 27–31). Tutkimuksessani olen tehnyt eräänlaisia tapauksen sisäisiä yleistyksiä luomalla kansalaistoiminnan mallikategorioita. Pidempiaikainen kenttätyö, useampien järjestöjen tutkiminen tai esimerkiksi maaseudun ja kaupunkiympäristön vertailu tarjoaisivat kaikki uusia mahdollisuuksia kansallisesti yleistettävemmän kuvauksen antamiseen. Toisaalta järjestön sisäisen kehystämisen tutkimus avaisi ovia yksittäisten aktivistien subjektiivisen kokemusmaailmaan.

Kiitokset

Artikkeli perustuu pro gradu -tutkielmaani *Animal lovers, bridge-builders, and supervising watchdogs: framing and civil society construction by Japanese pro-animal organizations in the Kansai and Tokyo areas*, joka julkaistaan kirjana joulukuussa 2012 osana Turun yliopiston Itä-Aasian tutkimus- ja koulutuskeskuksen julkaisusarjaa. Tutkimukseni ei olisi ollut mahdollinen ilman keskuksen opetushenkilökunnan tukea sekä rakentavia kommentteja.

Lähteet

Aldrich, Daniel P. (2008). *Site fights: divisive facilities and civil society in Japan and the west*. Cornell University Press, Itacha.
ALIVE (2010). 平成20 (2008) 年度版全国動物行政アン

- ケート結果報告書: 犬猫殺処分と動物行政の現状 [Vuoden 2008 kansallisen eläinsuojeluviranomaisten kyselyn tulokset: Koirien ja kissojen tappamisen sekä eläinsuojeluviranomaisten nykytilä]. ALIVE, Tokio.
- ARK (2007). Giving the authorities more teeth, but will they use them? *ARK – A Voice For Animals* 66, 2–3.
- Avenell, Simon A. (2009). Civil society and the new civic movements in contemporary Japan: convergence, collaboration, and transformation. *Journal of Japanese Studies* 35:2, 247–283.
- Avenell, Simon A. (2010a). *Making Japanese citizens: civil society and the mythology of the Shimin in postwar Japan*. University of California Press, Berkeley.
- Avenell, Simon A. (2010b). Facilitating spontaneity: the state and independent volunteering in contemporary Japan. *Social Science Japan Journal* 13:1, 69–93.
- Benford, Robert D. (1993a). Frame disputes within the nuclear disarmament movement. *Social Forces* 71:3, 677–701.
- Benford, Robert D. (1993b). “You could be the hundredth monkey”: collective action frames and vocabularies of motive within the nuclear disarmament movement. *The Sociological Quarterly* 34:2, 195–216.
- Benford, Robert D. & Snow, David A. (2000). Framing processes and social movements: an overview and assessment. *Annual Review of Sociology* 26:1, 611–39.
- Broadbent, Jeffrey (2011). Introduction: East Asian social movements. Teoksessa Broadbent, Jefferey & Brockman, Vicky (toim.) *East Asian social movements: power, protest, and change in a dynamic region*. Springer, New York, 1–29.
- Einwohner, Rachel L. (2002). Motivational framing and efficacy maintenance: animal rights activist use of four fortifying strategies. *The Sociological Quarterly* 43:4, 509–526.
- Entman, Robert M. (1993). Framing: toward clarification of a fractured paradigm. *Journal of Communication* 43:4, 51–58.
- Francione, Gary L. (1995). *Animals, property, and the law*. Temple University Press, Philadelphia.
- Francione, Gary L. (1996). Animal rights: an incremental argument. Teoksessa Garner, Robert (toim.) *Animal rights: the changing debate*. New York University Press, New York, 42–60.
- Gamson, William A. (1995). Constructing social protest. Teoksessa Johnston, Hank & Klandermans, Bert (toim.) *Social movements and culture*. UCL Press, London, 85–106.
- Gamson, William A. & Meyer, David S. (1996). Framing political opportunity. Teoksessa McAdam, Doug, McCarthy, John D. & Zald, Mayer N. (toim.) *Comparative perspectives on social movements: political opportunities, mobilizing structures, and cultural framings*. Cambridge University Press, Cambridge, 275–290.
- Garner, Robert (1998). *Political animals: animal protection politics in Britain and the United States*. Macmillan, Basingstoke.
- Goffman, Erving (1974). *Frame analysis: an essay on the organization of experience*. Harvard University Press, Cambridge.
- Haddad, Mary A. (2007a). *Politics and volunteering in Japan*. Cambridge University Press, Cambridge.
- Haddad, Mary A. (2007b). Transformation of Japan’s civil society landscape. *Journal of East Asian Studies* 7, 413–437.
- Haddad, Mary A. (2010). A state-in-society approach to the nonprofit sector: welfare services in Japan. *Voluntas* 22:1, 26–47.
- Hart, Lynette A., Takayanagi, Tomoko & Yamaguchi, Chizuko (1998). Dogs and cats in animals shelters in Japan. *Anthro-*

- zoös 3:11, 157–163.
- Hirata, Keiko (2002). *Civil society in Japan: the growing role of NGOs in Tokyo's aid development policy*. Palgrave Macmillan, New York.
- Hunt, Scott A., Benford, Robert D. & Snow, David A. (1994). Identity fields: framing processes and the social construction of movement identities. Teoksessa Larana, Eriquer, Johnston, Hank & Gusfield, Joseph R. (toim.) *New social movements: from ideology to identity*. Temple University Press, Philadelphia, 185–208.
- Jasper, James M. (1996). The American animal rights movement. Teoksessa Garner, Robert (toim.) *Animal rights: the changing debate*. New York University Press, New York, 129–142.
- Jasper, James M. & Poulsen, Jane D. (1995). Recruiting strangers and friends: moral shocks and social networks in animal rights and anti-nuclear protests. *Social Problems* 42:4, 493–512.
- JAVA (2008). 動物を使ったテレビ番組やCMを監視しましょう [Vahditaan TV-ohjelmia ja mainoksia] *JAVA News* 81, 10–11.
- Juppi, Piia (2004). *Keitä me olemme? Mitä me haluamme? Eläinoikeusliike määrätelykamppailun, marginalisoinnin ja moraalisen paniikin kohteena suomalaisessa sanomalehdistöissä*. Jyväskylä University Printing House, Jyväskylä.
- Laine, Markus, Bamberg, Jarkko & Jokinen, Pekka (2007). Tapautustkimuksen käytäntö ja teoria. Teoksessa Laine, Markus, Bamberg, Jarkko & Jokinen, Pekka (toim.) *Tapautustkimuksen taito*. Gaudeamus Helsinki University Press, Helsinki, 9–38.
- McAdam, Doug, McCarthy, John D. & Zald, Mayer N. (1996). Introduction: opportunities, mobilizing structures, and framing processes – toward a synthetic, comparative perspective on social movements. Teoksessa McAdam, Doug, McCarthy, John D. & Zald, Mayer N. (toim.) *Comparative perspectives on social movements: political opportunities, mobilizing structures, and cultural framings*. Cambridge University Press, Cambridge, 1–20.
- Ogawa, Akihiro (2009). *The failure of civil society? The third sector and the state in contemporary Japan*. State University of New York Press, Albany.
- Okada, Chihiro (2010). 肉食が一番環境に悪い！ [Lihansyönti on haitallisinta ympäristölle] *ARC News*, spring, 12–13.
- Pekkanen, Robert (2003). Molding Japanese civil society: state-structured incentives and the patterning of civil society. Teoksessa Schwartz, Frank & Pharr, Susan J. (toim.) *The state of civil society in Japan*. University Press, New York, 116–134.
- Pekkanen, Robert (2006). *Japan's dual civil society: members without advocates*. Stanford University Press, Stanford.
- Pharr, Susan J. (2003a). Preface. Teoksessa Schwartz, Frank & Pharr, Susan J. (toim.) *The state of civil society in Japan*. University Press, New York, xiii–xviii.
- Pharr, Susan J. (2003b). Conclusion: targeting by an activist state: Japan as a civil society model. Teoksessa Schwartz, Frank & Pharr, Susan J. (toim.) *The state of civil society in Japan*. University Press, New York, 316–336.
- Regan, Tom (2001). *Defending animal rights*. University of Illinois Press, Urbana.
- Ryder, Richard D. (1996). Putting animals into politics. Teoksessa Garner, Robert (toim.) *Animal rights: the changing debate*. New York University Press, New York, 166–193.
- Schwartz, Frank J. (2003a). Introduction: recognizing civil society in Japan. Teoksessa Schwartz, Frank & Pharr, Susan J. (toim.) *The state of civil society in Japan*. University Press, New York, 1–22.
- Schwartz, Frank J. (2003b). What is civil society. Teoksessa Schwartz, Frank & Pharr, Susan J. (toim.) *The state of civil society in Japan*. University Press, New York, 23–42.
- Shoji, Katsuhiko (2008). Japanese concept and government policy on animal welfare and animal experiments. *Alternatives to Animal Testing and Experimentation* 14, 179–181.
- Skabelund, Aaron (2005). Can the subaltern bark? Imperialism, civilization, and canine cultures in nineteenth-century Japan. Teoksessa Pflugfelder, Gregory M. & Walker, Brett L. (toim.) *JAPANimals: history and culture in Japan's animal life*. The University of Michigan, Ann Arbor, 195–244.
- Snow, David A. (2004). Framing processes, ideology, and discursive fields. Teoksessa Snow, David A., Soule, Sarah A. & Kriesi, Hanspeter (toim.) *The Blackwell companion to social movements*. Blackwell Publishing, Malden, 380–412.
- Snow, David A. & Benford, Robert D. (1988). Ideology, frame resonance, and participant mobilization. *International Social Movement Research* 1, 197–217.
- Stibbe, Arran (2012). *Animals erased. Discourse, ecology, and reconnection with the natural world*. Wesleyan University Press, Middletown.
- Takahashi-Omoe, Hiromi, Omoe, Katsuhiko & Okabe, Nobihiko (2008). Regulatory systems for prevention and control of rabies in Japan. *Emerging Infectious Diseases* 14:9, 1368–1374.
- Tarrow, Sidney (1994). *Power in movement: social movements and contentious politics*. Cambridge University Press, Cambridge.
- Tegtmeyer Pak, Katherine (2000). Living in harmony: prospects for cooperative local responses to foreign migrants. Teoksessa Smith, Sheila A. (toim.) *Local voices, national issues: the impact of local initiative in Japanese policy-making*. The University of Michigan Press, Ann Arbor, 51–74.
- Tsujinaka, Yutaka (2003). From developmentalism to maturity: Japan's civil society organizations in comparative perspective. Teoksessa Schwartz, Frank & Pharr, Susan J. (toim.) *The state of civil society in Japan*. University Press, New York, 83–115.
- Tsujinaka, Yutaka & Pekkanen, Robert (2007). Civil society and interest organizations in contemporary Japan. *Pacific affairs* 80:3, 419–437.
- Vosse, Wilhelm (1999). The emergence of a civil society in Japan. *Japan Studies* 11, 31–53.
- Watanabe, Hiroyuki (2009). *Japan's whaling: the politics of culture in historical perspective*. Trans Pacific Press, Melbourne.
- Ympäristöministeriö (2004). Investigative commission of the animal protection and management .NGO等との連携 [Yhteistyö yleishyödyllisten järjestöjen kanssa]. Kokousmateriaali. 14.4.2011, http://www.env.go.jp/nature/dobutsu/aigo/2_data/arikata/h16_06/mat04.pdf
- Ympäristöministeriö (2006). *Act on welfare and management of animals*. 14.1.2010, http://www.env.go.jp/en/laws/nature/act_wm_animals.pdf
- Zald, Mayer N. (1996). Culture, ideology, and strategic framing. Teoksessa McAdam, Doug, McCarthy, John D. & Zald, Mayer N. (toim.) *Comparative perspectives on social movements: political opportunities, mobilizing structures, and cultural framings*. Cambridge University Press, Cambridge, 261–274.